

De ommekeer van Paulus

Noorderlicht
ROTTERDAM
dienst

Preek zondag 5 juli 2020
Voorganger: ds. Niels de Jong

De ommekeer van Paulus

Handelingen 9: 1-31

Ik kan het mis hebben, maar volgens mij zijn levensverhalen waar iemand een plotselinge ommekeer maakt, heel populair. Bijvoorbeeld als iemand na een moeilijke jeugd, een flinke crisis, daarna een succesvolle jeugdwerker wordt. Of als een ondernemer failliet raakt, alles kwijt raakt, maar dan opeens een ontdekking doet waarmee hij een zeer succesvolle onderneming opzet. Of dat iemand verslaafd was, in de goot belandde, plotseling tot inkeer kwam en dat alles op zijn pootjes terecht kwam. Dat soort verhalen doen het goed. Ik vermoed omdat ze hoopvol zijn. Dat hoe diep je gezonken bent, hoe ver weg je bent, hoe kansloos het lijkt, dat dingen ten goede keren. In de bijbel staan ook heel wat van zulke hoopvolle verhalen – van die U-bocht-verhalen – alles leek verkeerd af te lopen, maar het leven maakte een enorme wending en sindsdien kwam het goed. Het verhaal van Paulus past ook in dit format. En is een buitengewoon hoopvol verhaal – ook voor ons vandaag. Niet alleen hoopvol, maar ook leerzaam.

Laten we dit verhaal van de ommekeer van Paulus lezen. Het staat in Handelingen 9 – hij ging toen door het leven onder de naam Saulus. Later is hij vooral bekend geworden onder de naam Paulus en zo zal ik hem vandaag ook vooral noemen. Alleen al uit het feit dat de schrijver van Handelingen uitgebreid de tijd neemt om dit bekeringsverhaal van Paulus op te schrijven – en het later in Handelingen nog twee keer laat vertellen – daaruit blijkt al het belang van dit verhaal voor latere lezers.

Handelingen 8:4-25

Misschien ben je wel eens jaloers op zo iemand die zo'n enorme verandering heeft doorgemaakt. Op mensen die precies weten wanneer ze veranderd zijn in een christen, die een soort bekeringsmoment in hun leven zo kunnen aanwijzen, op de dag af. Misschien denk je – dat zou ik ook wel willen gehad hebben - iets bijzonders meemaken en dat dat het moment was dat je christen bent geworden. Een wonder. Een bijzonder gevoel. Een stem uit de hemel. Een bijzondere droom. Een bijna-dood-ervaring. Het licht gezien. Of wat voor dramatisch moment ook. Dat je soms denkt – had ik ook maar zoiets meegemaakt, dan was ik zoveel zekerder geweest, dan had ik misschien anderen ook beter kunnen overtuigen van het geloof. Of misschien is zo'n bekering voor je gevoel pas 'echt', moet je echt iets kunnen vertellen voordat je jezelf christen kunt noemen.

Ik ken ook verschillende van die mensen, ook bij Noorderlicht, die zo'n opvallende bekering hebben meegemaakt. Die als ze terugkijken op hun leven, hun leven heel gemakkelijk kunnen indelen in 1) toen was ik geen christen; 2) toen gebeurde er iets, iets dramatisch; 3) en sindsdien ben ik wel christen en ziet mijn leven er heel anders uit. Het zijn voor mijn gevoel de uitzonderingen. Bij veel meer mensen gaat het geleidelijk, stap voor stap. Zeker voor hen die als kind ook christelijk zijn opgevoed, kennen vaak niet zo'n dramatisch bekeringsmoment. Dat is niet minder overigens.

En daarom dit verhaal van de ommekeer van Paulus is geen 'sjabloon', geen format van hoe iemand christen zou moeten worden. Ja – christen worden, christen zijn, betekent dat je anders wordt, anders bent. Maar hoe je christen wordt – dat gaat op heel verschillende manieren. Vaak van stap tot stap, in een heel proces. Maar soms ook veel meer plotseling. Jezus gaat met iedereen zijn eigen weg. En met Paulus ging hij een wonderlijke weg. Als wij zijn verhaal lezen, klinkt dat voor ons misschien bijna al te wonderlijk, maar voor de toenmalige lezers klonk het vast minder vreemd in de oren dan bij ons. Men leefde veel meer in het besef dat de onzichtbare wereld invloed zomaar zijn invloed kon laten merken in de zichtbare wereld. Zowel Joodse lezers als Grieks-Romeinse lezers waren ook vertrouwd met visioenen, dromen of verhalen waarin God verscheen.

Maar goed – het gaat in dit verhaal niet om het wonderlijke zelf. Het gaat er ook bij jou en mij niet om hoe wonderlijk de manier was waarop we christen werden. Het gaat er ook niet om of dat proces van volgens een bepaald sjabloon gaat. Maar waar het wel om gaat, is dat je Jezus ontdekt. En Jezus kan zomaar op je weg komen – soms na een lange zoektocht. Soms zomaar geleidelijk dat je hem ontdekt. Soms loopt Jezus al een tijdje met je mee, zonder dat je het door had. Het kan ook dat je van kindsaf-aan al met Jezus vertrouwd. En het kan ook zijn dat hij je leven op zodanige manier kruist dat je met een schok erachter komt dat hij leeft. Zo ging het hier bij Paulus die op de weg naar Damascus was. Jezus houdt zich niet aan een bepaald schema, tijdspad, bepaalde manier van werken o.i.d. Het gaat bij iedereen weer anders. Het hoe is ook niet belangrijk, het gaat erom dat je hem ontdekt. Want Jezus in je leven, dat is namelijk uiteindelijk het beste wat je kan overkomen. Zo zou Paulus er later ook over praten – dat wat daar begonnen was op de weg naar Damascus, daar waar hij Jezus leerde kennen, dat het het beste was wat hem ooit overkomen was.

En die ommekeer van Paulus is leerzaam voor ons – of je nu al christen bent of nog niet. Ik denk in ieder geval vier dingen kan het ons leren.

I. Als eerste zegt dit verhaal dit: niemand hoeft zichzelf of een ander uit te sluiten als het gaat om de mogelijkheid om christen te worden.

Want kijk maar naar Paulus. Hij dacht dat hij er goed aan deed om de nieuwe beweging rondom Jezus te vervolgen. Zo begint het in Handelingen 9 – 'Intussen bedreigde Paulus de leerlignen van de Heer nog steeds met de dood'. Nadat hij in Jeruzalem al had huisgehouden, vraagt hij aan de hogepriester steun om in Damascus hetzelfde te gaan doen. In Damascus was er namelijk een vrij grote Joodse gemeenschap en blijkbaar was Paulus bang dat de nieuwe beweging veel Joodse mensen daar in Damascus zou inwinnen. Met officiële brieven van de hogepriester op zak staat hij sterk om die Joodse mensen, die iets in Jezus zagen, op te pakken. Of nog erger – zelfs de dood is voor Paulus geen brug te ver. In Handelingen 8: 1 staat er te lezen hoe deze Paulus de moord op Stefanus, een christen, goed keurde. Je zou Paulus een extremist kunnen noemen – hij is bereid om geweld te gebruiken voor wat in zijn ogen de goede zaak is, voor zijn versie van het geloof in God. En mensen die afgefallen zijn van wat in zijn ogen de goede versie is, die mogen wat hem betreft dood. Niet voor niks is Paulus de schrik van de christenen van die tijd – dat merk je ook wel uit de reactie van Ananias – ook al krijgt hij in een visioen de opdracht van de Heer om Paulus op te zoeken, dan voel je dat hij dat eigenlijk niet durft. Uiteindelijk gehoorzaamt hij, met vreze en beven. Als je in die dagen gevraagd zou worden je geld te zetten op iemand die binnenkort christen zou worden, dan had niemand, maar dan ook niemand zijn geld op Paulus gezet. En toch – deze Paulus verandert in een christen. Later beseft Paulus hoe waarschijnlijk zijn bekering was: 'ik, de grootste van de zondaren' – noemt hij zich. Hij is nooit vergeten hoe onvanzelfsprekend het was dat hij mocht aansluiten bij Jezus Christus.

Dit verhaal zegt dus ons – wat voor slechte dingen iemand op zijn kerfstok ook heeft. Hoe ver iemand van het christelijk geloof staat. Zelfs als iemand allerlei dingen heeft gedaan om christenen lastig te vallen of het christelijk geloof te besmeuren, zelfs voor extremisten – er is hoop op verandering, er is kans op verandering. Hoe slecht anderen je ook vinden, hoe slecht je jezelf ook vindt – je kunt christen worden. En wie je ook tegen komt – hoe ver mensen ook van het geloof afstaan – sluit niemand bij voorbaat uit, iedereen kan christen worden.

II. Als tweede valt dit van dit verhaal te leren dat zo'n wonderlijke ommekeer, dat zo'n ingrijpen vanuit de hemel, dat het niet betekent dat je eigen mensen ook overtuigd zullen raken.

Jezus komt op het pad van Paulus. Op bijzonder wonderlijke wijze, zelfs spectaculair. Als Paulus bijna bij zijn reisdoel, Damascus is, is een licht van boven, een stem uit de hemel, een visioen op klaarlichte dag. Het is niet helemaal duidelijk wat het precies geweest is, maar voor Paulus is het duidelijk. Jezus zelf spreekt hem aan vanuit zijn hemelse dimensie. Met een schok wordt het daarmee voor Paulus duidelijk dat deze Jezus leeft. En tot zijn schrik komt hij erachter dat hij – door de volgelingen van Jezus kwaad aan te doen – deze Jezus zelf kwaad aan doet. In een keer draait alles om voor Saulus. Jezus had mensen niet op een dwaalspoor gezet, maar was werkelijk Gods Zoon en de messias. God wiens belofte het altijd al geweest was om zijn volk te komen redden, dat in eigen persoon had gedaan. In de persoon van Jezus.

Die prachtige ervaring, leidt er niet toe dat de mensen uit Paulus' kring hierdoor ook overtuigd raken. Integendeel. Dat had je kunnen denken - dit moet voor de omgeving van Paulus, zijn leidinggevenden, zijn collega-farizeeën, zijn studiegenoten toch bijzonder overtuigend zijn geweest wat hij hier mee heeft gemaakt.

Maar nee, zowel in Damascus, als later in Jeruzalem proberen juiste de Joden – waar Paulus zich voor zijn bekering bij thuis voelde - hem om het leven te brengen. Later zou Paulus bij mensen die ver van hem af stonden – zij zouden zijn getuigenis wel aannemen.

Daarom – zelfs als je de meest wonderlijke dingen hebt meegemaakt – helaas, het zal niet iedereen overtuigen. Het kan zelfs weerstand oproepen. Ook bij de mensen die eerst het meest dichtbij je stonden. Of misschien geen weerstand, maar toch een soort voor jou vreemde onverschilligheid zijn. Mensen zien je christen-zijn als iets voor jou, iets als een nieuwe hobby waar zij niets in zien, of ze verklaren het weg als projectie of verklaren het op een andere manier weg. Ik ken er ook – zelfs met een bijzondere ommekeer achter de rug – die veel mensen daarmee bereiken, maar niet of nauwelijks meemaken dat hun eigen mensen dichterbij God brengt. Mocht dat jou overkomen – sta er niet van te kijken, lang niet iedereen gelijk met enthousiasme jouw ommekeer zal begroeten.

III. Als derde valt in dit verhaal op in dit verhaal Paulus ook een nieuwe roeping krijgt, een opdracht voor de rest van zijn leven. In vers 15 zegt de Heer: 'Hij is het instrument dat ik gekozen heb om mijn naam uit te dragen, onder alle volken en heersers en alle Israëlieten'. Paulus is ook uitgekozen, voorbestemd om het goede nieuws van Jezus Christus naar de volken te brengen. Paulus wordt onderdeel van dat grote plan van Jezus, waar Jezus ook nog tijdens zijn afscheid over gesproken had. In Handelingen 1 is daar van te lezen - dat alle volken bereikt moesten worden met het goede nieuws van de levende en opgestane Jezus. Maar op dit moment in het verhaal van Handelingen, voorafgaand aan Handelingen 9, is het goede nieuws wel verspreid, maar bijna alleen nog maar onder mensen van Joodse afkomst. Dat goede nieuws moet echter de grenzen over, naar andere volken. De persoon die hierin de belangrijkste rol in zal gaan vervullen is Paulus.

Die opdracht zal niet gemakkelijk zijn – dat wordt ook gelijk duidelijk. In vers 16 zegt de Heer: 'ik zal hem tonen hoezeer hij moet lijden omwille van mijn naam'.

Die roeping om Jezus te verkondigen zal voor Paulus dus bijzonder veel lijden betekenen. Dit is een oud en bekend patroon - ook voor Abraham, Mozes, de profeten of het volk Israel betekende hun roeping, hun uitverkiezing, veel moeite en lijden. Dit patroon zal ook gelden voor Paulus. Als een van de aanstormende talenten binnen de Joodse elite, had hij vast een mooie carrière kunnen maken bij die Joodse elite. Die carrière die hij zo zorgvuldig aan het opbouwen was, die kon hij wel gelijk vergeten door christen te worden. Zijn inzet om dat evangelie te verspreiden naar de volken, zou hem een onzeker bestaan opleveren. Zijn leven zou voortdurend bedreigd worden. Hij zou moeten vluchten, steeds weer. Vooral voor mensen met wie hij eerst op zulk goede voet had gestaan – die zouden hem gaan laten opsluiten, lynchen, stenigen en wat al niet meer. Aan het eind van Handelingen 9 wordt daar al iets van merkbaar en dat zal zo blijven gedurende het boek Handelingen.

Maar even de vraag voor jou. Zou het kunnen dat God ook een opdracht voor jou heeft? Om iets te doen voor de wereld die God voor ogen staat? Denk niet dat alleen verkondigers van het evangelie geroepen worden. En het gaat ook niet alleen maar via zulke bovennatuurlijke signalen. Maar het principe uit dit verhaal is dit. We worden niet omgekeerd, gered of hoe je het ook wilt noemen om een soort ticket te ontvangen voor de hemel o.i.d. Als we omgekeerd zijn of worden, dan ontdekken we vroeger of later ook waar onze roeping ligt. Voor Paulus lag die roeping ver weg – hij moest wegtrekken, naar onbekende gebieden, naar mensen die hij niet kende om hen het nieuws van een levende Jezus te vertellen. En bij Paulus was die roeping voor de rest van zijn leven. Dat hoeft bij ons niet precies zo te zijn. Je kunt je voor verschillende dingen geroepen weten, dat kan ook per fase verschillen. En zo'n roeping kan ook heel dichtbij liggen – in je eigen huis, bij de mensen die je al toevertrouwd zijn. Of op het werk dat je hebt. Of bij een bepaalde doelgroep. Of in de kerk. Maar wees er op bedacht – als je christen wordt, dan is dat geen verzekering voor na je dood. Als je christen wordt of al bent, dan heeft God ook vast iets met je voor in dit leven, deze wereld. Misschien niet iets makkelijk, zelden tot nooit betekent de weg die Jezus voor je in gedachten heeft, de makkelijkste weg. Maar hij heeft iets met je voor. Sowieso. En de vraag is dan als je al christen bent: weet je al waar God jou toe geroepen heeft? En hou je je er ook aan of laat je je afleiden?

IV. Als vierde valt er van dit verhaal nog dit te leren. Op het eerste gezicht is die keuze voor Paulus nogal verrassend. Nota bene degene die het meest fanatiek bezig was geweest om die boodschap juist de grond in te stampen. En deze superorthodoxe Joodse hardliner wordt dan degene die de heidenen zal gaan bereiken. Dat lijkt heel onlogisch en gek. Maar als je er wat langer bij stil staat, dan is die keuze voor Paulus toch niet zo gek. Deze Paulus had namelijk kenmerken die hem uitermate geschikt maakten voor die opdracht om de volken te bereiken met het goede nieuws.

Paulus was bijvoorbeeld opgegroeid in Tarsus en heeft daar de Grieks-Romeinse cultuur van binnenuit leren kennen (en ook de Griekse taal). Op jonge leeftijd is hij echter in de leer geweest bij een vooraanstaande Farizeeër (Gamaliel) en dus kende hij de Joodse geschriften zeer goed. Paulus was dus thuis in twee culturen en dat zou hem heel goed van pas komen later. Tel daarbij op zijn enorme ambitie en ijver, zijn buitengewone kennis en geleerdheid, zijn leiderschap, zijn enorme doorzettingsvermogen en moed konden – mits dat alles op het goede gericht zou zijn, vanuit de goede motieven en door Gods Geest geleid – al die dingen konden dan enorm van pas komen om het evangelie verder te brengen. Al met al was Paulus dus bijzonder geschikt voor zijn opdracht. Hij was bovendien niet alleen geschikt, maar nu hij Jezus had leren kennen, was hij ook bereid. In Handelingen 9 begint hij gelijk al in Damascus aan zijn nieuwe opdracht.

En dat levert de vraag voor ons op. Als het verleden van Paulus, zijn levenservaring, zijn kennis, zijn opleiding, zijn karaktereigenschappen, zijn persoonlijkheid – als dat allemaal bijzonder goed van pas kwam voor het doel dat God met Paulus' leven had. Zouden de dingen van jouw verleden, de eigenschappen die jij hebt – dan ook juist van pas komen in het doel dat God met je leven heeft? Het is wel een principe wat ik herken ook in mijn eigen leven. Dat de dingen uit je verleden – ook de dingen waar je niet trots op bent, ook de dingen die je door schade en schande hebt geleerd, ook de dingen die niet prettig waren – ook die dingen kan God ten goede keren, oppakken voor het doel dat hij met je leven heeft. Dus wie jij bent, hoe je in elkaar zit, wat je hebt meegemaakt, zelfs ook je falen en wonden – God kan ze inpassen in het doel dat hij met je leven heeft. Wie je ook bent, hij kan iets met je – juist ook met die dingen en fasen in je leven die je misschien wel uit zou wissen. Hij wist ze niet uit, maar hij pakt het genadig op en laat het niet voor niets zijn. Zoals bij Paulus zijn roeping – hoe onverwacht en ongedacht ook – toch paste bij wie was en wat hij had meegemaakt. Zo zal jouw roeping – hoe onverwacht en ongedacht misschien ook – toch passen bij wie je bent en wat je hebt meegemaakt. Het is niet zozeer de vraag of jij wel geschikt bent of geschikt bent te maken waarvoor God je toe roept. Het is eerder de vraag of je bereid bent. En of je door Jezus laat inschakelen, in plaats van stug je eigen pad te volgen.

Vier dingen om vast te houden uit dit verhaal. Vier dingen om mee te nemen.

1. Sluit niemand bij voorbaat uit – de meest onwaarschijnlijke mensen kunnen toch christen worden. Misschien heb jij wel een lijstje met mensen van wie je zo hoopt dat ze christen worden – haal ze niet van dat lijstje, maar blijf er voor bidden.
2. Als je christen wordt of bent – reken er op dat de mensen uit je eigen kring kunnen soms het minst open voor je geloof staan.
3. Als je christen wordt of bent, dan heeft God iets voor je te doen. Altijd – ver weg of dichtbij huis.
4. Als je christen wordt of bent, dan maakt God om jouw doel van het leven te bereiken, gebruik van je verleden, kennis, eigenschappen en alles wat je meegemaakt hebt.

Amen.